

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

КЛЯТИЙ МІСТ. ЧУДО. ВИТТЯ

1

Я впевнений, що можу розповісти цю історію. І так само впевнений, що ніхто в неї не повірить. Але мене це влаштує. Самої розповіді вистачить. Але є проблема, яка, мабуть, мучить багатьох письменників, а не лише таких новачків, як я. Найважче — вирішити, з чого почати.

Першим на думку спадає сарай, бо саме там насправді почалися мої пригоди. Але потім я зрозумів, що передусім доведеться розказати про містера Боудітча і про те, як ми потоваришували. Та тільки цього ніколи б не сталося, якби не чудо з моїм батьком. Цілком собі звичайне чудо,

можете сказати ви, яке відбувалося з тисячами людей з 1935 року; але для дитини то було щось дивовижне.

Однак і це не зовсім задовільний початок, бо навряд чи тато потребував би того чуда, якби не клятий міст. Ось із чого я маю почати. З клятого мосту на Платановій вулиці. І тепер, обмірковуючи все, я виразно бачу нитку, яка тягнеться крізь роки до містера Боудітча та сараю з навісним замком на дверях позаду його обшарпаного старого вікторіанського будинку.

Але нитку легко обірвати. Тому це не нитка, а ланцюг. Міцний. А я був підлітком з кайданами, заклацнутими на зап'ясті.

2

Річка Мала Румпл біжить через північний край містечка Сентріз-Рест (для місцевих — просто Сентрі). До 1996 року, коли я народився, її береги сполучав дерев'яний місток. Саме того року державні інспектори з Департаменту автомобільного транспорту оглянули його й визнали небезпечним. Люди в нашій частині Сентрі знали про це з 1982 року — так казав мій батько. Міст мав витримувати вагу десять тисяч фунтів, але місцеві на повністю навантажених пікапах об'їжджали його, віддаючи перевагу розширенню автомагістралі, хоча це драгувало й забиравало купу часу. Тато казав, що навіть у легковому авто можна було відчутти, як під тобою тремтять, здригаються і гуркочуть дошки. Там було небезпечно, державні інспектори мали рацію, але ось у чому парадокс: якби замість старого дерев'яного мосту не спорудили новий, моя мати зараз була б жива.

Мала Румпл справді мала, тож будівництво нового мосту тривало недовго. Дерев'яну конструкцію знесли, новий міст відкрився для руху транспорту в квітні 1997 року.

— Мер розрізав стрічку, панотець Кафлін благословив трикляту штуку, і на тому все, — якось увечері сказав мені батько. На той час він був уже досить п'яний. — А для нас, Чарлі, не таке вже й благословення, правда ж?

Конструкцію назвали міст Френка Елсворта, на честь місцевого героя, що загинув у В'єтнамі, але інші місцеві називали його просто мостом на Платановій. Платанова вулиця обабіч ріки була гладенько заасфальтована, але настил мосту (завдовжки сто сорок два фути) спорудили зі сталевих решіток, які гули під колесами легкових авто й гуркотіли, коли мостом їхали вантажівки — а вони могли там проїжджати, бо тепер міст витримував шістдесят тисяч фунтів. Для навантаженого напівпричепа не вистачить, але великі фури Платановою однаково не їздили.

Щороку в міській раді точилися балачки про те, аби заасфальтувати настил і додати хоч один хідник, але щороку гроші були потрібніші на щось інше. Не думаю, що хідник врятував би мою матір, а от асфальт міг би. Нема як дізнатися, правда?

Той клятий міст.

3

Ми жили на середині довгого пагорба, вздовж якого тяглася Платанова, приблизно за чверть милі від мосту. На протилежному боці річки стояв мінімаркет «Зіп-Март». У ньому продавалося те, що й скрізь: від моторної оливи і «Диво-хліба» до тістечок «Літл-Деббі», а ще — смажені кури, яких готував сам власник, містер Еліадес (хоча всі на райончику називали його містером Зіппі). Кури були саме такі, як обіцяла вивіска: «НАЙКРАЩІ В УСЬОМУ КРАЇ». Я досі пам'ятаю, які вони були смачні, але після маминої смерті я не з'їв ані шматка. Мене б знудило, якби спробував.

Однієї суботи в листопаді 2003-го — міська рада все ще обговорювала асфальтування мосту і вирішувала, що це почекає до наступного року, — мама сказала, що сходить до Зіппі й купить на вечерю смажену курку. Ми з батьком дивилися матч з американського футболу серед коледжів.

— Узяла б машину, — порадив тато. — Скоро буде дощ.

— Мені треба більше рухатися, — відповіла мама, — але я візьму свій плащ Червоної Шапочки.

Той плащ і був на ній, коли я востаннє її бачив. Каптура вона не підіймала, бо ще не дощило, тому волосся розсипалося по плечах. Мені було сім років, і я думав, що в мами найкрасивіше на світі руде волосся. Вона помітила, що я на неї дивлюсь у вікно, й помахала. Я помахав у відповідь, а потім перевів погляд на телевізор, де вигравала команда Університету Луїзіани. Шкодую, що не дивився довше, але себе не звинувачую. Ніколи не знаєш, де в житті чекає пастка, правда ж?

У тому не було моєї провини, і татової не було, хоч я знаю, що він себе винуватив, думав: «Якби ж я підняв свою дохлу сраку й відвіз її до тої клятої крамниці». Мабуть, і провини водія сантехнічної вантажівки теж не було. Поліція сказала, що він був тверезий; він заприсягся, що швидкості не перевищував, а в нашій житловій зоні вона становила 25. Тато сказав: якщо це й правда, водій все одно відволікся від дороги, хай навіть усього на кілька секунд. Мабуть, тато мав рацію. Він був клерком у страховій компанії й одного разу сказав мені, що чув лише про один чистий нещасний випадок — коли чоловіку в Аризоні впав на голову метеорит і він загинув.

— Завжди є хтось винний, — стверджував тато. — Але не завжди можна звинувачувати.

— А ти звинувачуєш чоловіка, який збив маму? — спитав я.

Він замислився. Підніс склянку до губ і відпив. Це було через шість-вісім місяців після маминої смерті, коли тато вже практично не вживав пива. На той час він майже повністю перейшов на джин «Гілбі».

— Намагаюся не звинувачувати. І майже завжди вдається, крім випадків, коли прокидаюсь о другій ночі, а в ліжку поряд немає нікого. Тоді звинувачую.

4

Мама спустилася пагорбом. Там, де тротуар закінчувався, був знак. Вона проминула його і перетнула міст. На той час уже сутеніло, з неба сіялася мжичка. Вона зайшла в крамницю, де Ірина Еліадес (звісно, її називали місіс Зіппі) сказала, що курка буде готова за три хвилини, щонайбільше за п'ять. Десь на Сосновій вулиці, недалеко від нашого дому, водопровідник щойно впорався з останнім на ту суботу завданням і вкладав скриньку з інструментами у вантажне відділення свого фургона.

Курку витягли з духовки, гарячу, хрустку й золотаву. Місіс Зіппі спакувала вісім порцій у коробку й дала мамі крильце безплатно — з'їсти дорогою додому. Мама подякувала, розплатилась і затрималася біля журнальної стійки. Якби вона цього не зробила, то могла встигнути перетнути міст — хтозна? Фургон сантехніка, напевно, повертав на Платанову й починав спуск пагорбом завдовжки з милою, поки мама роздивлялась свіжий випуск журналу «Піпл».

Вона поклала його назад, відчинила двері й гукнула до місіс Зіппі через плече:

— Гарного вечора!

Може, скрикнула, коли побачила, що фургон її зараз зіб'є, і Бог знає, про що вона тоді подумала, але то були останні вимовлені нею слова. На ту мить уже переїщив

холодний дощ, його сріблясті нитки розтинали сяйво єдиного ліхтаря на тому боці мосту, де розташувався «Зіп-Март».

Жуючи куряче крильце, мама вийшла на поверхню мосту. Фари освітили її постать, і довга тінь пролягла за спиною. Сантехнік проїхав повз знак на іншому боці, той, на якому було написано: «ПОВЕРХНЯ МОСТУ ОБМЕРЗАЄ РАНІШЕ, НІЖ ДОРОГА! БУДЬТЕ ОБАЧНІ!» Чи дивився він у дзеркало заднього огляду? А може, перевіряв повідомлення на телефоні? На обидва запитання він відповів заперечно. Та коли я думаю про те, що з нею сталося того вечора, то завжди згадую татові слова, що він чув лише про один чистий нещасний випадок — коли чоловіку в Аризоні впав на голову метеорит.

Місця там вистачало, бо сталевий міст зробили значно ширшим за дерев'яного попередника. Проблема була в сталевих решітках. Водій помітив маму на середині мосту і вдарив по гальмах — не тому, що перевищував швидкість (так він сказав), а просто чуйка спрацювала. Сталева поверхня вже почала обмерзати. Автофургон занесло й стало розвертати. Мама притислася до огорожі мосту, впустивши шматочок курки. Фургон і далі несло, він вривався в неї і жбурнув уздовж огорожі, як дзигу. Мені не хочеться думати про ті її частини, які могли відірватися під час цього смертельного крутіння, але нічого не можу з собою вдіяти — іноді думаю. Достеменно знаю тільки одне: ніс автофургона зрештою розчавив її об опору мосту з того боку, де ближче до «Зіп-Марту». Якись частини тіла впали в Малу Румпл. Більша частина залишилася на мості.

Я ношу з собою в гаманці наше фото. Коли його зробили, мені було рочків зо три. Вона взяла мене на руки. Моя рука — у неї в волоссі. Волосся в неї було прекрасне.

5

Гівняне Різдво було того року. Повірте мені на слово.

Пам'ятаю поминки. Їх влаштували в нас удома. Там був батько: зустрічав людей, приймав співчуття, а потім зник. Я спитав його брата, дядька Боба, де він.

— Йому треба було прилягти, — відповів дядько Боб. — Він дуже втомився, Чарлі. Може, підеш надвір, пограєшся?

Ніколи в житті я не відчував менше бажання гратися, але надвір пішов. А проходячи повз гурт дорослих, які вийшли надвір покурити, почув, як один каже: «Бідолашний, він п'янючий». Навіть тоді, у стані сильного горя, я зрозумів, про кого вони.

Доки не загинула мама, батько, як-то кажуть, «регулярно випивав». Я був лише другокласником, тож, мабуть, це треба сприймати з часткою скепсису, але я на цьому стою. Я ніколи не чув, щоб він затинався в мовленні; він не спотикався й не падав у будинку, не швендяв по шинках і не здіймав руку ані на мене, ані на маму. Він повертався додому з портфелем, і мама наливала йому келих, зазвичай мартіні. Сама один теж перехилила. Увечері, коли ми дивилися телик, він міг вицмулити зо дві бляшанки пива. От і все.

Усе змінилося після клятого мосту. Він був п'яний («п'янючий») після похорону, п'яний на Різдво і п'яний у вечір перед Новим роком (як я дізнався згодом, такі, як він, називають цей вечір «аматорським»). Упродовж тих тижнів і місяців, які минали після втрати, він майже постійно був п'яний. Здебільшого вдома. По шинках і досі не швендяв («Там забагато таких придурків, як я», — якось сказав він) і руку на мене так само не здіймав, але пияцтво вирвалося з-під контролю. Тепер я це знаю напевно, а тоді просто мирився з цим. Діти так роблять. Собаки теж.

Мало-помалу я почав готувати собі сніданки двічі на тиждень, потім чотири рази, потім практично щодня. Я хрумтів пластівцями на кухні й чув, як він хропе у спальні — лункий рокіт моторного човна. Іноді перед виходом на роботу він забував поголитися. Після вечері (дедалі частіше замовленої) я ховав ключі від машини. Якщо йому потрібна була ще пляшка, він міг сходити до Зіппі й купити. Іноді я переймався, чи не здибає його на клятому мості якась автівка, але не надто. Я був упевнений (принаймні до певної міри), що обох батьків не розчавить у тому самому місці. Тато працював у сфері страхування, і я знав, що таке актуарні таблиці: розрахунки смертності.

Свою роботу тато знав добре, тому рухався за інерцією ще понад три роки, хоч і весь цей час пиячив. Чи діставав він на роботі догани? Не знаю, все може бути. Чи зупиняли його за водіння в нетверезому стані, коли він починав пиячити вже після обіду? Якщо й так, то, може, він відбувався попередженнями. Або не «може», а «найпевніше», бо всі копи в місті були його знайомими. Взаємодія з копами була одним з його службових обов'язків.

Протягом тих трьох років наше життя мало певний ритм. Нехай той ритм і не був добрим, таким, під який хочеться танцювати, але я принаймні міг на нього спертися. Зі школи я повертався десь о третій. Батько приїжджав близько п'ятої, вже напідпитку, про що виразно свідчив перегар (вечорами він по шинках не швендяв, але згодом я дізнався, що дорогою з офісу регулярно вчащав до «Таверни Даффі»). Привозив піцу, чи тако, чи китайську їжу з «Джой Фан». Іноді забував — тоді ми замовляли по телефону... тобто я замовляв. А після вечері він починав пити по-справжньому. Переважно джин. Або інше, якщо не було джину. У деякі вечори він засинав перед телевізором. А іноді шкандибав до спальні, залишаючи взуття й пожмаканий